

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. XXXVII. Propositum emendationis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

Est sententia communior cum D. Bernar-
do cap. ult. de formul. honesta vita : de nullo
prorsus, ait, sinistre loquaris, quantumcumque
sit verum, vel honestum, nisi in confessione :
& hoc, ubi aliter non potes manifestare pec-
catum tuum. Et Durandus scripsit : ho-
mo in confessione debet famam alterius custo-
dire, quantum potest, suam tamen conscien-
tiam tenetur purgare, quantum debet. Ideo,
si nullum aliud grave damnum complici
immineat, quam sola notitia, & infamia
apud Confessarium, peccatum taceri
non potest. Cabasur. lib. 3. cap. 11. num.
3. Du-hamel de panit. disert. 3. cap. 5.
Felix tom. 1. num. 3110. Maltr. disput.
II. num. 185. Maximè, quia majoris
momenti bonum est conservare integri-
tatem Confessionis, à Christo Domino
præceptam, & necessariam ad valorem
Sacramenti, quam non infamare pro-
ximum apud solum Confessarium, sigil-
lo confessionis obstrictum ; si tamen
infametur, quod negamus per dicta
loco cit.

CAPUT XXXVII.

Prop. LX. ab Innoc. XI. &c.
Propositum emendationis.

1. Prop. 60. Penitenti, habenti consuetu-
dinem peccandi contra legem Dei, natu-
rae, aut Ecclesiae, et si emendationis spes nulla
appareat, nec est neganda, nec differenda abso-
lutio, dummodo ore proferat, se dolere, & pro-
ponere emendationem.

Quod habenti consuetudinem peccan-
di, ubi nulla spes emendationis appareat,
non sufficiat, ut ei non negetur, aut non
differatur absolutio à peccatis, quod ore

dicat, doleo, & propono in futurum à
peccatis abstinere, est certum ex decreto
Innoc. Juxta quod pro praxi non pauca
sunt resolvenda, respicientia peccatis
consuetudinariis patrata, dolorem ab eis
exhibitum, & propositum non peccatis
verbis expressum.

2. Quæritur, quid sit propositum, quid sit
promissio?

Resp. Propositum est voluntas facien-
di, aut non faciendo aliquid pro futuro.
promissio autem est voluntas se obligan-
di alteri ad aliquid faciendum, vel omitt-
endum. Prout latè DD. ubi agunt de
voto. De quo lib. 3. cap. ult.

Hinc observa: 1. Quod promissio in-
volvit propositum: quia nunquam fit
promissio vera, quin sit voluntas facien-
di, vel non faciendo, quod promittitur,
aliàs, si promitteres sine animo facien-
di, mendax esses, & peccares contra verita-
tatem: voluntas autem faciendo aliquid
non includit promissionem, seu volunta-
tem se obligandi.

2. Quod, qui promittit aliquid facere,
& simul habet animum faciendo, non
mentitur, quia contra mentem non lo-
quitur; sed, si postea non implet, peccat
contra fidelitatem, & datam fidem.

Ex quibus sequitur, penitentem, qui
ore dicit se habere propositum, & volun-
tatem amplius non peccandi, si volunta-
tem illam non habet, falsum dicere, &
mentiri; nam verba menti non respon-
dent, cum ipse cognoscit se ea volunta-
te carere, quam verbis habere affirmat;
consequenter mortaliter peccat, & facta
confessionem sacrilegam: de quo se so-
culari debet in sequenti.

3. Quæ-

3. Quæritur, in quo consistat consuetudo peccandi?

Resp. DD. non concordant. Anton. à Sp. Sancto *tr. 5. de penit. disp. 3. sect. 3. n. 129.* duplicem consuetudinem distinxit, proximam, & remotam; hanc dixit illam esse, quæ fundatur in habitu ex actibus pravis acquisito, ad actus consimiles inclinante; illam verò, in intrinseca fragilitate hominis. Cardenas *disert. 37. cap. 2. num. 8.* tradit ad consuetudinem concurrere multitudinem actuum, & habitum per consuetudinem acquisitum, ipsamque peccatorum multitudinem esse consuetudinem peccandi: post quem id docuit. Felix *tom. 1. exam. num. 3663.* Frequens itaque reincidentia in idem peccatum, seu repetitio præteritorum peccatorum est peccandi consuetudo. Idque ex eo patet, quod de eo dicitur habere peccandi consuetudinem, qui in idem frequenter relabitur, non verò de habente præcisè habitum ex pravis actibus genitum; nam justificatus potest talem habitum habere, & de ipso non verificari, quod habeat consuetudinem peccandi, nisi eadem peccata repetat, & frequentet.

Unde consuetudinarii illi reputantur, qui in eadem peccata frequenter relabuntur, & ipsa frequentant. Quod si in ipsa relabuntur ex habitu acquisito, quem non velint actibus contrariis extenuare: vel, quia nolunt occasionem proximam relinquere, cum possint, dicuntur peccare ex malitia; & ex passione, dum ex propria infirmitate, & fragilitate eadem peccata repetunt: sed non contendas de nomine.

4. Sed quæritur, quot actus requiruntur, Martineaucci Cautela Confess.

ut quis dicatur assuetus, vel ex consuetudine peccare?

Resp. Alii duos exigunt, alii tres, & quidam quinque requirunt, ut Carena *de offic. Inquisit. p. 2. tit. 7. §. num. 20.* Sed tu in praxi pondera frequentiam lapsus, tempus, à quo penitens non est confessus, quoties eadem Confessario exposuerit: & juxta occurrentes circumstantias prudenter resolvas.

5. Quæritur, an consuetudo, & occasio proxima peccandi sint diversa?

Resp. Affirmandum videtur. Nam occasio proxima dicit circumstantiam extrinsecam, vel impulsam ab extrinseco proveniente, ex dicendis cap. sequen. Consuetudo autem peccandi sive in habitu radicata, sive ex fragilitate oriatur, ab extrinseco non provenit, quia, tam habitus, quam fragilitas sunt peccanti intrinseca. Verum possunt in eodem conjungi, & idem existens in occasione proxima peccandi, potest eadem peccata repetere, de quo sequen. cap.

6. Quæritur, an ad validam absolutionem requiratur in penitente propositum, seu voluntas non peccandi?

Resp. Affirmativè, prout expressè Trid. *sess. 14. cap. 4.* ubi hæc sunt. *Contritio, quæ primum locum inter dictos penitentis actus habet, animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de casero; & infra: declarat igitur Sancta Synodus hanc contritionem non solum cessationem à peccato, & vitæ novæ propositum, & inchoationem, sed veteris etiam odium continere.*

7. Sed quæritur, an propositum non peccandi

(Gggg)

candi

candi debeat esse formale, & expressum, an sufficiat virtuale, & implicitum?

Resp. Formale, & expressum optimum est. Hinc rectè agunt Confessarii exigendo illud à penitentibus, & quatenus renuant expressè proponere vitam emendare, & peccata vitare, absolvi non possunt. Verum per se, & necessariò non requiritur expressum, sed sufficit virtuale, & implicitum; quod virtualiter continetur in vera detestatione, & dolore peccatorum ex motivo supernaturali, & universalì: sic, qui verè dolet de peccatis ad effectum justificationis, & non cogitat actu, propter inadvertentiam, de emendatione vitæ, & peccatis vitandis, censetur virtualiter, & implicitè proponere peccata vitare, & emendare vitam; quod expressè proponeret, si ad id reflecteret: aliàs non verè, & ex animo doleret de peccatis commissis: cum impossibile sit, ut quis sincero animo doleat efficaciter de peccatis, ut sunt offensa Dei, quin implicitum saltem, habeat non peccandi propositum; aliàs per unum actum nollet offensam gravem Dei, & per alium illam velle, quæ sunt contradictoria, DD. communiter. Layman. lib. 5. tract. 6. cap. 4. num. 6. Du-hamel rom. 3. de panit. disert. 2. cap. 1. num. 4.

Et deducitur ex verbis Trid. ubi supra describentis contitionem, in quibus dolor in recto importatur, est animi dolor &c. propositum verò in obliquo, & tamquam dolori annexum cum proposito &c. per quæ satis insinuat magis requiri dolorem, & detestationem formalem, quam formale propositum.

§. Sed quæritur, an propositum debeat

esse ita efficace, ut extendatur non modo ad ipsa peccata, verum etiam ad vitandos occasus proximas, & consuetudines peccandi?

Resp. Affirmativè, ratio est, quia, qui efficaciter vult vitare peccata, vult etiam removere omnia, quæ sunt peccatorum occasiones, & adhibere omnem diligentiam, quæ necessaria est ad evitanda media, & illicita, quæ ad peccandum conducunt.

9. Quæritur, an Confessarius tenetur credere penitenti assentente habere verum propositum non peccandi?

Resp. Negativè, nisi circumstantiæ sint tales, ut possit illi prudenter assentiri: sæpe enim concurrunt conjecturæ, & præsumptiones, in quibus Confessarius prudenter dubitat de vero penitentis proposito, & dolore, quo casu certè non potest ipsum absolvere, sed debet absolutionem differre, ipsumque per aliquod tempus experiri, an verè non peccandi propositum habeat, nè se exponat periculo peccandi, faciendum itum Sacramentum, absolvens cum dubio de dispositione penitentis, quod extra casum necessitatis non licet: & nec tunc, nisi sub conditione: si es dispositus. Hinc advertas, tunc solum standum esse confessioni penitentis pro se, & contra se, cum in contrarium aliquid rationabiliter non occurrit. Quilici quest. 12. art. 2. à num. 3.

10. Sed quæritur, quænam sint circumstantiæ, ex quibus Confessarius possit prudenter colligere infirmum, & non sincerum propositum penitentis?

Resp. Variæ possunt occurrere, quarum iudicium in praxi relinquatur prudentiæ Confessoris: exemplum pono in

Cajo, habente consuetudinem luxuriantium, & assueto ad se frequenter polluentium: saepe is confitetur, & in eadem peccata frequenter relabitur: quis ei, asserenti se habere verum non peccandi, & emendationis propositum, fidem prudenter dabit: cum impossibile sit, moraliter loquendo, hominem saepe confiteri, & ex animo, ac sincerè proponere non peccare, & semper in eadem relabi, nullumque asserre emendationis signum? Præsumptio est in oppositum.

Præsumendum itaque est, eum, qui ita confitetur, & post repetitas confessiones, sic relabitur, non habere efficac propositum non peccandi, propterea est differenda absolutio, & per aliquod tempus experiendus, nec absolendus quoad usque in totum, vel competenter emendatus redeat.

Idem practicandum cum otiosis, profluentibus quotidie ludum, ebrietatem, crapulam, amorem inhonestum, blasphemias, verba inhonesta, maledictiones, detractiones, &c. quia, quamvis emendam proponant, Confessarius tamen verisimiliter putat eos in eadem peccata relapsuros.

11. Queritur, an differenda etiam sit mulieribus, superfluis, & vanis se ornantibus?

Resp. Affirmativè, dum ornatus est mortaliter peccaminosus: nec eis promittentibus illum deponere, credendum.

12. Sed queritur, quando talis reputetur?

Resp. Quando se ornant ob finem mortaliter peccaminosum; cum scilicet assumitur intentione, ut videntes provocentur ad libidinem, & inhonestum

amorem, aliisque placeant, quam suis viris.

II. Quando ornatus ex fine operis, seu ex se, vel ex hominum acceptione ad libidinem provocat.

III. Quando in se ornando violant, vel sunt causa, ut alii violent præcepta Dei, vel Ecclesie: ut, si laborent, vel laborare faciant diebus festis, vel in eis omittant, aut omittere faciant audire Sacrum.

IV. Si casent marito sumptus supra vires, propter ornatum excedentem honestam conditionem sui status.

V. Si verisimiliter præsumant, ornatum præbere familie occasionem blasphemiarum, & lucrorum illicitorum.

VI. Si propterea, legata pia, vel debita non solvantur.

VII. Si operarii fraudentur debita mercede. In his circumstantiis usus pomparum, & vanus ornatus est peccatum mortale, nec absolvenda sunt mulieres, nisi se corrigant: alias erit veniale, si nimirum ex vanitate, vel levitate assumatur. *Campion. 2. p. instruct. cap. 36. num. 31.*

VIII. Regula pro præxi generalis sit. Et Confessarius ponderet: 1. Quod, ut statim penitens absolvi possit, non sufficit ipsum esse rectè dispositum coram Deo, sed necessarium etiam, ut ipse Confessarius, qui absolvere debet, sibi satisfaciat de recta dispositione penitentis, per iudicium moraliter certum, prudenter iudicando de vero ipsius proposito, & dolore, ad conferendam absolutionem necessariis.

2. Item: Quod, dum ex aliquo capite, aut circumstantia constat, aut prudenter

(Gggg) 2

degener

denter timeretur penitentem non esse sufficienter dispositum, & in eadem peccata relapsurum, nec ex animo, sed ore dumtaxat dolere, & emendationem proponere, quantumvis dicat se dolere, & propositum habere, non est ei credendum, nec absolvendus est statim, sed in aliquod tempus est absolutio differenda, ut Confessarius ita melius de futura emendatione, & præsenti ipsius propositio se certificet, juxta communem Doctorum sententiam cum Carena, ubi supra §. 19. num. 104. contra Joannem Sancium.

13. *Quaritur, quomodo se gerere debeat Confessarius cum penitente, qui repetita juramenta in confessione affert, & de præteritis dolere, ac propositum abstinendi in futurum dixerit habere?*

Resp. Ex eo deducere debet eum habere consuetudinem jurandi. Quo casu inspiciendum est, an sit assuetus jurare indifferenter, tam verum, quam falsum: & tunc est certum peccare, quoties jurat, quia quamvis juret verum, id tamen est per accidens, cum se exponat periculo pejerandi; & se accusare debet de ipsa consuetudine cognita, hoc est, quod advertens se habere consuetudinem jurandi, quidquid in buccam venit, & sine examine veritatis jurat, nec diligentiam adhibuit, ut eam à se tolleret; quod est distinctum peccatum ab juramentis. Et quamvis pro prima vice posset absolvi, dum proponeret illam à se tollere, & spes emendationis appareret, tamen tutissimum esset, eum per aliquos dies de veritate propositi experiri.

14. *Sed quid, si propter consuetudinem non adverteret, quando juraret?*

Resp. Tunc juramenta sunt peccata, non in se, quia, dum jurat, non advertit se jurare (quamvis debeat advertere) sed in causa, in ipsa nimirum consuetudine jurandi sine advertentia: quam retinendo peccat, sicut concubinaris retinendo concubinam; teneturque confiteri ipsam, dicendo: laboro tam inveterata consuetudine pejerandi inadvertenter, ut, si offerretur in die dæmonis, vel vicies occasio, ea consuetudine abuterer; nec absolvi debet, nisi post experimentum de veritate propositi.

Cæterum, dum proponit eam extirpare, & totus in eo est, ac diligentiam revera adhibet, ut à se eam tollat, si postea inadvertenter rursus pejerat, non videtur in hoc formaliter delinquere: quia perjurium in casu, in se formaliter non est peccatum, quia sine advertentia prolatum: nec in causa, quia consuetudinem in penitentia retractavit, & cum effectu fecit, quod potuit, ut eam à se tolleret, & periculum vitaret, Gobat. tract. 7. cas. 8. num. 536. Summa Leandri. verb. consuetudo num. 6.

15. *Sed quid, si consuetudinem habet jurandi scienter verum, ita ut nunquam jureret, nisi prius examinaret, an res esset vera, & justa, an falsa?*

Resp. In casu videtur non peccare. Sed cum communi nota, & pro præxi observanda, quod consuetudo jurandi, quæ incipit cum advertentia jurandi semper verum, paulatim, laxata conscientia, solet crescere sic, ut exponat hominem periculo pejerandi. Quemadmodum discurritur de consuetudine maledicendi, seu dicendi verba execratoria (quæ communis solet esse famis & iracundiæ)

Hæc

Hæc solet incipere repetitione eorum verborum sine desiderio damni ore prolata, sed paulatim solget crescere ex laxitate conscientia; ita ut constituat peccatorem in periculo proximo maledicendi ex animo. Et de consuetudine detrahendi, quæ licet incipiat circa levia, crescere solet usque ad periculum detractionum gravium. Propterea Confessarius totus esse debet in eis evellendis, & quatenus penitentes nolint acceptare media in remedium adhibenda, vel recepta non impleant, incapaces absolutionis reputantur.

16. Quæritur, an qui confitetur aliquod veniale, debeat habere propositum illud iterum non committendi?

Resp. Affirmativè; ratio est, ut remittatur veniale, requiritur, ut quis efficaciter de illo doleat, sed in dolore efficaci virtualiter includitur propositum, ergo debet habere propositum vitandi venialia, quæ confitetur: alias nec de illis doleret.

17. Sed quæritur, quam sit differentia inter propositum requisitum ad remissionem peccati mortalis, & necessarium ad remissionem venialis?

Resp. Hæc est. I. Quod, sicut homo non potest justificari cum affectu actuali, aut habituali non retractato, ad peccatum mortale, si nec, nisi habeat voluntatem excludentem efficaciter omnem talem affectum; sed non excluditur omnis affectus ad mortale, nisi cum proposito non admittendi ea in futurum, ergo. E contra verò, potest homo justificari, uno peccato veniali remisso, & non remisso altero, quia gratia sanctificans cum peccato veniali non est impossibilis,

ergo dolor, & propositum circa unum veniale, ad aliud non est necesse, ut extendatur.

II. Quod ad remissionem mortalium requiritur propositum vitandi omnia, non tantum in sensu diviso, verum etiam in sensu colectivo, ita ut voluntas sit, non tantum singula, verum etiam omnia simul cum Dei gratia vitare; ad remissionem verò omnium venialium, sufficit propositum vitandi singula in sensu diviso (nam nullum determinatè designari potest, quod voluntas cum Dei gratia vitare non valeat) quod si potest in sensu diviso vitare, potest habere propositum vitandi: non verò requiritur propositum vitandi omnia collectivè, ita ut omnia sit vitatura, hoc enim sine specialissimo auxilio Dei est moraliter impossibile, ut communiter docent Theologi. Vide Layman. cit. num. 19. & 20. & lege Trid. sess. 6. cap. 11. de justificat.

III. Sed nota venialia esse triplicis generis. Quædam sunt venialia ex genere, quorum materia non sufficit ad mortale, etiamsi deliberatè cum plena advertentia, seu iudicio de malitia objecti, & expedito interiorum sensuum usu committantur, ut mendacia jocosa, &c. Alia venialia ex defectu, & parvitate materia, ut furtum unius quadrantis. Licet enim materia furti secundum speciem sufficeret ad mortale, parvitas tamen in illa specie à mortali excusat. Alia tandem sunt venialia ex imperfecta deliberatione, & non plena advertentia de malitia objecti, vel existentia legis, & præcepti: quæ solent dici venialia ex subreptione, & in omni materia possunt contingere. Ad ista collectivè vitanda,

(Gggg) 3 spe-

specialissima Dei gratia est opus, sed cætera possunt cum auxiliis ordinariis gratiæ vitari.

18. Sed queritur, an, qui unico actu vellet omnia venialia committere, peccaret mortaliter?

Resp. Negativè, per se loquendo, bene verò per accidens, ratione nimirum periculi, cui se exponeret peccandi mortaliter; quia venialia, præsertim commissa ex voluntate determinata, nisi disponunt ad mortale. Quilici ex Sanchez qu. 5. art. unic. num. 9. Facit illud Eccles. 10. qui spernit modica, paulatim decidet. Mastrius disput. 15. num. 50. & Felix tom. 1. num. 3725.

19. Hæc distinctio per se, & per accidens, est à Confessario ponderanda. Nam plura, quæ per se, & ex genere suo non sunt mortalia, fiunt talia per accidens, & ratione alterius. Exemplum: avaritia per se non est mortale ex dictis supra cap. 28. num. 44. sed per se est veniale, cum sit volitio inordinata habendi divitias, & fit mortale per accidens, si ad eas acquirendas applicentur media illicita, vel omitantur ea, ad quæ quis tenetur ex præcepto, iustitia, vel charitate. Prodigalitas etiam, quæ excedit in dando, & deficit in retinendo, per se est veniale, & fit mortale per accidens, si nimirum prodigando quis se in tali statu ponat, ut non possit alere familiam sibi commissam, solvere debita, &c. Item, ambitio, quæ est inordinatus appetitus honoris, de se est veniale, & fit mortale per accidens: ut, dum appetitur cum damno proximi, vel ad consequendum applicantur media illicita. Item vana gloria, quæ est immoderatus appetitus laudis, de se est

veniale, & fit mortale per accidens: tum, dum quis vult laudari de opere mortaliter malo. Ita tandem, quæ est inordinata volitio vindictæ: ex parte modici scindi (etiam dum appetitur iusta castigatio) est veniale, si quis interius nimis exardescat, & exterius plura signa ite patefaciat, & fit mortale per accidens, addendo blasphemias, maledictiones, aut ob scandalum. Vide loco cit. & lib. 2. cap. 17. num. 3. 13. & ult. doctrinam huiusmodi utilem.

CAPUT XXXVIII.

Prop. I. LXI. LXII. LXIII. ab Innoc. XI. &c.

Occasio proxima peccandi.

1. Prop. 61. Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere; quoniam directe, aut ex proposito querit, aut ei se ingerit.

Prop. 2. proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut benevola non fugienda occurrit.

Prop. 63. Licetum est querere directe occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.

Propter connexionem, & identitatem materie, quam allatæ propositiones inter se habent, ipsas sub uno comprehendimus titulo, & sub ea plura Confessariis utilia discutimus, ad effectum, ut, quid in Tribunali Sacramentali agendum sit cum existentibus in occasione proxima peccandi, non ignorent.

2. Queritur, quomplex est occasio peccandi?

Resp. Duplex remota, & proxima; remota